

Eine Zeitreise in die Bibel – das Neue Testament

Neues Testament: Bericht
von einem neuen Handeln
Gottes mit den Menschen
durch Jesus Christus.

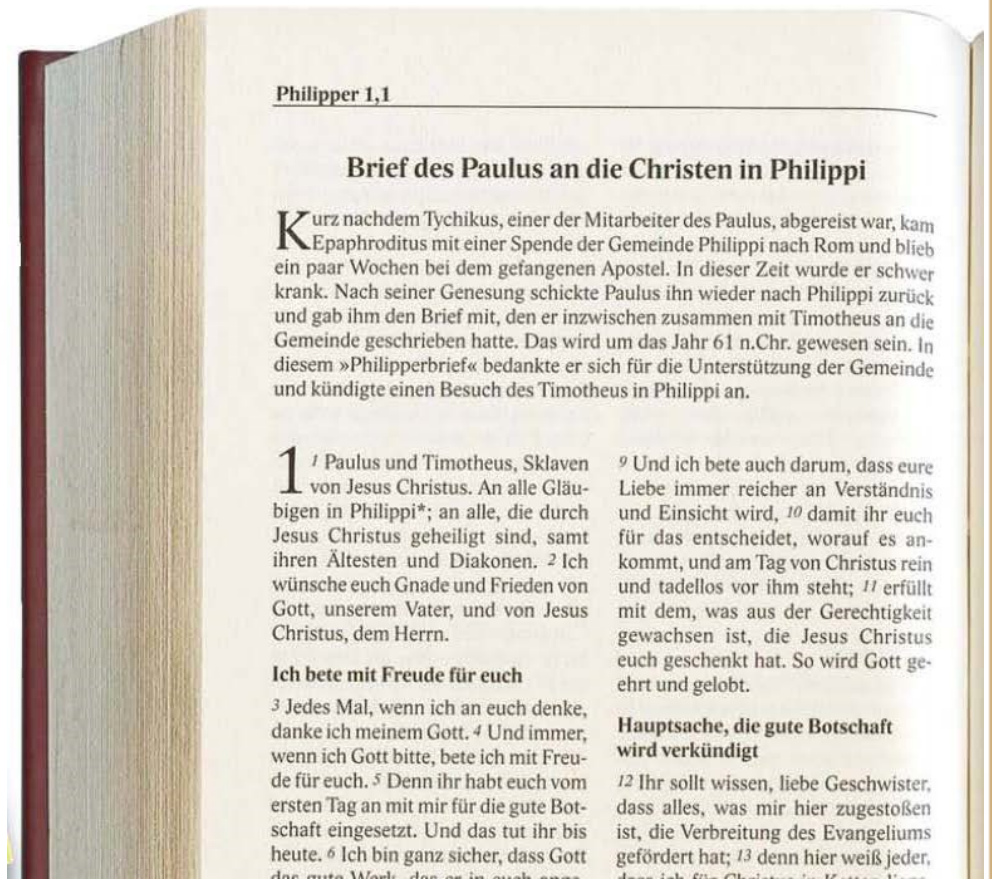
Eine moderne Bibelübersetzung

- Das Neue Testament ist bisher in 1329 Sprachen übersetzt (ganze Bibel 539).
- In 2883 Sprachen (von 7000) gibt es mindestens ein Bibelbuch. Quelle Wycliff HP2015
- Im deutschsprachigen Bereich gibt es bis heute mehr als 100 verschiedene Übersetzungen.

Eine moderne Bibelübersetzung

- Überschriften, Erklärungen, Kapitel- und Verszahlen gehören nicht zum Original.
- Sie dienen nur der besseren Verständlichkeit

Die Basis moderner Übersetzungen

71 ἐξήλθεν σὺν τῷ Βαρναβᾷ εἰς Δέρβην. 21 Ἐυαγγελισά-
μενοι τε τὴν πόλιν ἐκείνην) καὶ μαθητεύσαντες Ἰκα-
νοὺς ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ εἰς Ἰκόνιον καὶ
Οεῖς Ἀντιόχειαν 22 ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μα-
θητῶν, παρακαλοῦντες ἑμμένειν τῇ πίστει καὶ ὅτι διὰ
πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν
τοῦ θεοῦ. 23 χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἐκκλησίαν
πρεσβυτέρους, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθετο
αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. 24 Καὶ
διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς τὴν Παμφυλίαν 25 καὶ
λαλήσαντες ἐν Πέργῃ) τὸν λόγον τὸν κατέβησαν εἰς Ἀτά-
λειαν τῷ 26 κακέϊθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν
ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ
ἐπλήρωσαν. 27 παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν
ἐκκλησίαν ἀνήγγελλον ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ' αὐ-
τῶν) καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως. 28 διέ-
τριβον δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

15 Καὶ τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας τὸν ἐδίδα-
σκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι, ἐὰν μὴ περιτηθῆτε τῷ
θεῖοι τῷ Μωϋσέως), οὐ δύνασθε σωθῆναι. 2 γενομένης
τῆς στάσεως καὶ ζητήσεως) οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ
τῷ Βαρναβᾷ πρὸς αὐτοὺς), ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον
καὶ Βαρναβᾶν καὶ τινὰς ἄλλους ἐξ αὐτῶν) πρὸς τοὺς
ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ τὸν
πρὸς τὸν ζήτημα τούτου. 3 Οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ
τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τὴν Ὀρεντινὴν καὶ Σαμά-

21 Γτ' ἰσχυροίμοι Φ⁷⁴A D E H P pc | txt N^c (: h. t.) B C Ψ W | (τους εν τη πολει D (gig) h (sy^p) | F πολλους D | O B D W | txt Φ⁷⁴ K A C E Ψ 33. 36. 81. 945. 1175. 1739 al • 25 (τεις την (- A) -ην K^a A 81 | txt (Φ⁷⁴: + τη) N^c B C D E Ψ W | Ττου κυριου K A C Ψ 33. 81. 326. 614 al vg sy^p. h^m • τ. θεου Φ⁷⁴ E gig bo^{ms} | txt B D W co | Τευαγγελιζομενοι αυτους D (614 pc) sy^h mae • 27 Γ συναξατες D | (23 / 45 Φ⁷⁴ K A B C E Ψ W vg | 15,1 T (5) των πιστευκτων απο της αιρεσεως των Φαρισαιων Ψ 614 pc sy^h mae | (και το εθ. M. περιπατητε D (sy^p) sa mae • 2 Γουν Φ⁷⁴ A E W dl vg sy^h | txt K B C D L Ψ 36. 81. 453. 945. 1175. 1739 al gig p | □ Φ⁷⁴ E vg bo | (B. συν αυτους D | (ελεγεν γαρ ο Π. μενιν ουτως καθως επιστευσαν διςχυριζομενος - οι δε εληλυθοτες απο Ιερουσαλημ παρηγγειλαν αυτους τω Παυλω και Βαρναβα και τισιν αλλοις αναβαινειν D (gig w, sy^h mae) | Τοπως κριθωσιν επ αυτους D^(c) (J 614 pc sy^h) • 3 O Φ⁷⁴ A E W | txt Φ⁴⁵ K B C D Ψ 36. 81. 453. 1175 pc

ρειαν ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν καὶ ἐ-
ποιοῦν χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς. 4 παραγενό-
μενοι δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ παρεδέχθησαν Ἰακώβου τῆς ἐκ-
κλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀν-
γγελίαν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν. 5 Ἐξ-
ανέστησαν δὲ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως τῶν Φαρι-
σαίων πεπιστευκότες ὀλέγοντες ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐ-
τοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.

6 Συνήχθησαν ἄρα οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι τὸν
ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. 7 Πολλῆς δὲ ζητήσεως γε-
νομένης τὸ ἀνάσταστος Πέτρος) εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἄνδρες
ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀπ' ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν
ἡμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς) διὰ τοῦ στόματός μου ἀκούσι τὰ
ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι. 8 καὶ ὁ
καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δούς τὸ
πνεῦμα τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν 9 καὶ οὐδὲν ἐδιέκρινεν
μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν τῇ πίστει καθαρίας τὰς καρ-
δίας αὐτῶν. 10 νῦν οὖν τί περιρίζετε τὸν θεὸν ἐπιθεῖναι
ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν ὃν οὔτε οἱ πατέρες
ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; 11 ἀλλὰ διὰ τῆς
χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ τὸ πιστεύομεν σωθῆναι καθ'
ὃν τρόπον κάκεϊνοι. 12 Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆ-
θος καὶ ἤκουον Βαρναβᾶ καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα
ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι'
αὐτῶν. 13 Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰακώ-

21
12: 14,27; 21,19
Jdth 8,26 |
11

11.2

21

10,1-11,15

10,45!

1,24

11,17! | 11,12 R
10,12

Ex 17,2 • 28 G 5,1
Mt 23,4

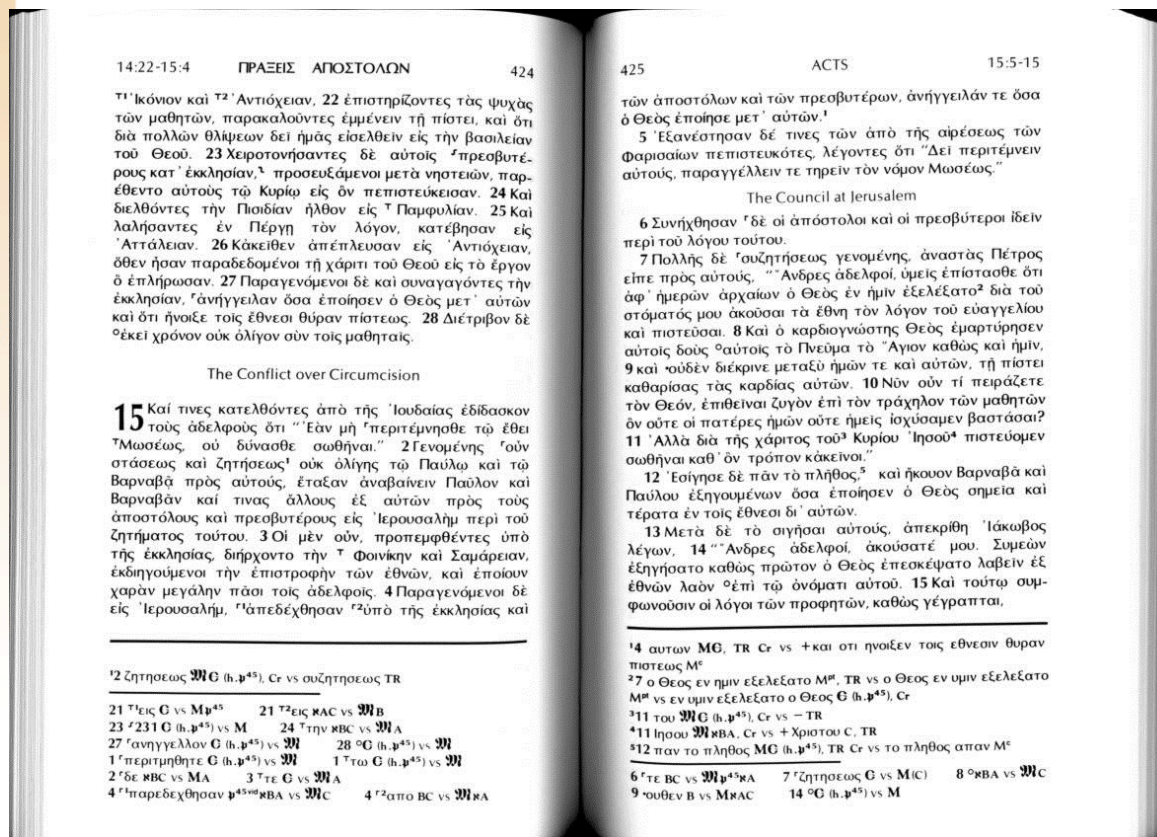
G 2,15s E 2,5,8

4! c 13,14

5,12! R 15,19 •
10,45! |
12,17! G 2,9

4 Γτ' Ιεροσολυμα Φ⁴⁵⁻⁷⁴ A B Ψ 81. 614. 1175. 2495 pc gig vg | txt K C D E W | F απεδ-
E W | απεδ- 36. 453 pc | απεδ- μεγαλος C (D^c) 6. 614. 1704 pc sy^h sa | παρεδοθησαν
μεγος (I) D^a | txt Φ⁷⁴ K A B Ψ 33. 81. 326. 1175 pc | Γτ' υπο Φ⁷⁴ K A D E Ψ W | txt B C
36. 453. 1175 pc | J Φ⁴⁵ D 33. 614. 945 pc gig • 5 Γοι δε παραγγειλαν αυτους ανα-
βαινειν προς τους πρεσβυτερους εξανεστησαν λεγοντες τινες et O D (sy^h mae) • 6 Γ
δε K A D E W gig sy | txt Φ⁷⁴ B C Ψ 33. 81. 1175. 2495 pc vg | Τουν τω πληθει 614 pc
sy^h | Φρητηματος E 614 pc gig sy^h • 7 T (15,2) τω Παυλω και τω Βαρναβα προς
αυτους εταξαν αναβαινειν Παυλον και Βαρναβα και τινας [αλλους εξ αυτων προς]
τους αποστολους και πρεσβυτερους γεννομενης Φ⁴⁵(v10) | (ανεστησεν τω πνευματι Π.
και D^a (614 sy^h mae) | | (ο θ. εν ημ- εξελ- (J^c D^c) E (J^c Ψ) W (lat) sy^h | ημ- ο θ. εξελ- D^a
614 pc | ο θ. εξελ- 189 pc sy^p sa | txt Φ⁷⁴ K A B C 33. 36. 81. 945. 1175. 1739 al bo; Ir^{ia}
• 8 Ταυτους C E (Ψ) W | Ir^{ia} | επ αυτους D | txt Φ⁷⁴ K A B 33. 81. 1175 pc • 9 Γ
-δεν Φ⁷⁴ K A C D E Ψ W | txt B H L P 323. 1241. 2495 al | F διεκριναμεν Φ⁷⁴ • 11 T
Χριστου C D Ψ 33. 36. 453. 945. 1175. 1739 pc it sy^p bo^{pt}; Ir^{ia} | txt K A B E W vg^a sy^h
sa bo^{pt} • 12 Γ συγκατατιθεμενων δε των πρεσβυτερων τοις υπο του Πετρου ειρη-
νομοις εισι. D (I) sy^h • 13 Γ αναστας Ι. ειπεν D sy^p

Die Basis moderner Übersetzungen

21 Ἰκόνιον καὶ 22 Ἀντιόχειαν, 22 ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. 23 Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς ἑπρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοῖς τὸ Κυρίω εἰς ὃν πεποιτεύεσσαν. 24 Καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς τὴν Παμφυλίαν. 25 Καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον, κατέβησαν εἰς Ἀτάλειαν. 26 Κάκειθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. 27 Παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγειλαν ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν καὶ ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως. 28 Διέτριβον δὲ ὁκεῖ χρόνον οὐκ ὀλίγον οὖν τοῖς μαθηταῖς.

The Conflict over Circumcision

15 Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφούς, ὅτι "Ἐάν μὴ ἑπιτεμῆσθε τὴν εὐαγγελίᾳ, οὐ δύνασθε σωθῆναι." 2 Γενομένης ἑξ ὧν στάσεως καὶ ζητήσεως, οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρναβᾷ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρναβᾶν καὶ τινὰ ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. 3 Οἱ μὲν οὖν, προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν, ἐκδιποιοῦμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἔθνων, καὶ ἐποίουσαν χαρὰν μεγάλην πάσι τοῖς ἀδελφοῖς. 4 Παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἠσπιδέχθησαν ἑξ ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ

¹² Ζήτησεως **MC** (h, p⁴⁵), Cr vs συζητήσεως TR

21 ¹εις G vs M^p45 21 ²εις KAC vs **MB**
23 ²231 C (h, p⁴⁵) vs M 24 ¹την KBC vs **MA**
27 ¹ἀνήγγειλλον G (h, p⁴⁵) vs **MB** 28 ¹ο G (h, p⁴⁵) vs **MB**
1 ¹ἐπιτεμήθητε G (h, p⁴⁵) vs **MB** 1 ¹τω G (h, p⁴⁵) vs **MB**
2 ¹δε KBC vs MA 3 ¹τε G vs **MA**
4 ¹ἠσπιδέχθησαν p⁴⁵MB vs **MC** 4 ²απο BC vs **MA**

τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν.¹

5 Ἐξανέστησαν δὲ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι "Δεῖ περιτεμῆναι αὐτούς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωσέως."

The Council at Jerusalem

6 Συνήχθησαν ἑδὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου.

7 Πολλὴ δὲ συζητήσεως γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτούς, "Ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀπ' ἡμερῶν ἀρχαίων ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο² διὰ τοῦ στόματός μου ἀκούσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι. 8 Καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δόξῃ αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν, 9 καὶ οὐδὲν διέκρινε μεταξύ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστι καὶ καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. 10 Νῦν οὖν τί περάζετε τὸν Θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; 11 Ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ⁴ πιστεύομεν σωθῆναι καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι."

12 Ἐοίγησε δὲ πᾶν τὸ πλῆθος,⁵ καὶ ἤκουον Βαρναβᾶ καὶ Παύλου ἐξηγουμένους ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι δι' αὐτούς.

13 Μετὰ δὲ τὸ σιγήσαι αὐτούς, ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων, 14 "Ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἔθνων λαὸν ὁ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. 15 Καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται,

¹⁴ αὐτῶν **MC**, TR Cr vs +καὶ οἱ ἠνοίξεν τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως M^e

²⁷ ο Θεος εν ημιν εξελεξατο M^e, TR vs ο Θεος εν ημιν εξελεξατο M^e vs εν ημιν εξελεξατο ο Θεος G (h, p⁴⁵), Cr

³¹¹ του **MB** G (h, p⁴⁵), Cr vs -TR

⁴¹¹ Ιησου **MA**, Cr vs +Χριστου C, TR

⁵¹² παν το πληθος **MC** (h, p⁴⁵), TR Cr vs το πληθος απαν M^e

6 ¹τε BC vs **MB**45KA 7 ¹ζητησεως G vs M(C) 8 ¹KBA vs **MB**

9 ¹ουθεν B vs **MA** 14 ¹ο G (h, p⁴⁵) vs M

Die Basis moderner Übersetzungen

- Erasmus von Rotterdam (1469-1536)

Haec tibi pentadecas tetragonon respicit illud
Hospitium petri & pauli ter quinq; dierum.
Namq; instrumentum vetus hebdoas innuit: octo
Lxx noua signatur. ter quinq; recepat utrunq;.

Uetus testamentū multiplici lingua nūc
primo impressum. Et imprimis
Pentateuchus Hebraico Gre-
co atq; Chaldaico idioma-
te. Adiūcta unicuiq; sua
latina interpreta-
tione.

Die Complu- tensische Polyglotte Jan. 1514

Die Basis moderner Übersetzungen

- Erasmus von Rotterdam (1469-1536)
- 1. März 1516 „Novum Instrumentum omne“

- Lateinischer Kommentar
- Griechisch
- Lateinisch

Das erste
veröffent-
lichte
griechisch/
lateinische
Neue
Testament

οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, τίς ἔτι ἢ παραβολὰ αὐτῆ, ὃ δὲ ἔειπεν, ὑμῶν βλέπεται γινώσκειν τὰ μυστήρια τοῦ βασιλείου τοῦ θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν, καὶ ἀκούοντες μὴ συνώσωσιν. ἔστιν δὲ αὐτῆ παραβολὴ, ὃ σπόρος ὄβριον ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ὃι δὲ παρὰ πλὴν ὁ δὸν ἔισιν, ὃι ἀκούοντες, ἔπειτα ἔρχεται ὁ διάβολος, καὶ αἶψά τινος λόγον ἐκ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν, ὃι δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, ὃι ὅτε αὐτῶν ἀκούσωσιν μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ ἔσονται ὄβριον οὐκ ἔχουσι, ὃι πρὸς καρδὸν πιστεύουσιν, καὶ ἐν καρδίᾳ παρασπυρῶν θερίζονται. τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκαθάρτους πεδῶν, οὗτοι ἔισιν ὃι ἀκούοντες, καὶ ὅτε μετὰ μετάνοιαν καὶ πλούτου, καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου παρασπυρῶνται, συμπερίγονται, καὶ οὐ τελειοφροῦσιν. τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῆ, οὗτοι ἔισιν ὃι ζωὴς ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ. οὐδὲν δὲ λύχνον ἄβας καλὴν πηλὴν αὐτὸν σκεῦος, ἢ ὑποκάτω κλίνας τίθησιν, ἀλλὰ ἐπὶ πλὴν λυχνίαρ ἐπιτίθησιν, ἵνα ὃι εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς, ὃν γὰρ ὄβριον καὶ πηλὸν ὃ δὲ φανερόν γινώσκειται, ὃ δὲ ἀπόκρυφον, ὃ δὲ ὄν γινώσκειται, καὶ εἰς φανερόν ἔλθῃ. βλέπετε ὅσον πῶς ἔκτετε, ὃς γὰρ ἔαρ ἔχη δοθήσεται αὐτῶ. καὶ ὃι ἔαρ μὴ ἔχη, καὶ ὃ δοκῆ ἔχη, ἐρθησεται ἀπ' αὐτοῦ. παραγγέλλων το δὲ πρὸς αὐτὸν ἢ μακτῆρ, καὶ ὃι ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐδάσαντο σωτηρίαν αὐτῶ. διὰ τὸν ὄχλον. καὶ ἀπεκρίθη αὐτῶ. ἢ μακτῆρ σου καὶ ὃι ἀδελφοί σου ἐσηκασιν ἔξω ἴσθ' ἂν σε θείλοντες, ὃ δὲ ἀποκριθεὶς ἔειπεν πρὸς αὐτούς. μακτῆρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοι ἔισιν, ὃι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες. καὶ ἔρχεται ἐν μετ' ἡμῶν, καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς ναυκλήριον, καὶ ὃι μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ ἔειπεν πρὸς αὐτούς.

discipuli eius, dicentes, quod esset haec parabola. At ipse dixit. Vobis datum est nosse mysteria regni dei, ceteris autem in parabolis, ut uidentes non uideant, & audientes non intelligant. Est autem haec parabola. Semen est uerbum dei. Qui autem fecus uiam, hi sunt qui audiunt, deinde uenit diabolus, & tollit uerbum de corde eorum, ne credentes salui fiant. Nam qui supra petram, qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt uerbum. Et hi radices non habent, qui ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Quod autem in spinas cecidit, hi sunt qui audierunt, & a sollicitudinibus & diuitijs & uoluptatibus uitae cunctes suffocantur, & non referunt fructum. Quod autem in bonam terram, hi sunt qui in corde honesto & bono audientes uerbum retinent, & fructum afferunt in patientia. Nemo autem lucernam accedens operit eam uase, aut subter lectum ponit, sed super candelabrum ponit, ut intrantes uideant lumen. Non est enim occultum quod non manifestetur, nec absconditum quod non cognoscatur & in propositum ueniat. Videte ergo quomodo audiat. Quisquis enim habet dabitur illi, & quicumque non habet, etiam quod putat se habere auferetur ab illo. Venerunt autem ad illum mater & fratres eius, & non poterant adire eum praeter turba. Et nunciatum est illi. Mater tua & fratres tui stant foris, uolentes te uidere. Qui respondens dixit ad eos. Mater mea & fratres mei hi sunt, qui uerbum dei audiunt, & faciunt. Factum est autem in una dierum, & ipse ascendit in nauiculam, & discipuli eius, & ait ad illos.

Die Handschriften, die Erasmus verwenden konnte

- 11. Jahrhundert:
 - Evangelien
- 12. Jahrhundert:
 - ganzes NT (außer Offb.)
 - Evangelien
 - Apg. und Briefe
 - Offenbarung
- 15. Jahrhundert:
 - Apg. und Briefe

Der Jesus-Papyrus (Matthäus-Evangelium)

Die Übersetzung gibt wörtlich die griechische Sprachform des Originals wieder. Hervorgehoben sind die Buchstaben, die tatsächlich auf den Papyri zu lesen sind. Schrägstriche markieren Worttrennungen am Zeilenende der Fragmente (1,5-fache Vergrößerung).

Fragment 1

und goß herab über den **Ko/pf von ihm,**
dem zu Tisch liegen/den. Es **gesehend**
habend aber, die / Jünger wurden unwillig
Matthäus 26, 7-8

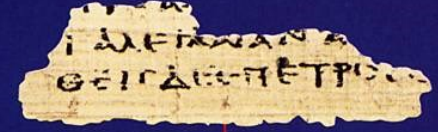

zu **ihnen Js: Alle / werdet Anstoß**
nehmen / an mir in der Nacht / dieser.
Geschrieben ist nämlich
Matthäus 26, 31

Fragment 2

Js sagte zu ihnen: Was / Beschwernis
bereitet ihr der / Frau? Werk nämlich
Matthäus 26, 10

werde ich vorangehen euch nach /
Galiläa. Antwort/**tend aber Petrus** sagte
Matthäus 26, 32-33

Fragment 3

Daraufhin **gegangen** einer / der XII **genannt**
Jud/as **Iskariot** zu / den **Hohenpriestern** sagte:
Was wollt **ihr mir** geben
Matthäus 26, 14-15

jeder von **ihnen:** Doch nicht etwa **ich / bin es, Hr?**
Er aber, antwor/**tend,** sagte: **Der eingetaucht**
habende / **mit mir die Hand / in die Schüssel,** der
Matthäus 26, 22-23

Codex
Vaticanus
300-325
n.Chr.

Der Handschriftenschatz heute

- 5700 griechische Handschriften von Teilen oder dem ganzen NT
- 9000 Handschriften mit alten Übersetzungen
- 36000 Zitate der Kirchenväter

→ **Keine einzige Handschrift stellt den Text des Neuen Testaments in Frage**

Die wissenschaftliche Arbeit

1. Die antiken Handschriften werden ausgegraben, Fragmente zusammengefügt, die Schrift wird gegebenenfalls sichtbar gemacht, entziffert und übertragen.
2. Sammlung der Handschriften
3. Textvergleich und Feststellung der Abweichungen
4. Feststellen der Ursachen dieser Abweichungen und damit die Identifizierung von Fehlern

71 ἐξήλθεν σὺν τῷ Βαρναβᾶ εἰς Δέρβην. 21 Ἐδαγγελισά-
 μενοι τε (τὴν πόλιν ἐκείνην) καὶ μαθητεύσαντες Ἰκα-
 νοὺς ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ εἰς Ἰκόνιον καὶ
 15,32.41; 16,51
 18,23 ·
 11,23; |
 E 3,13 1Th 3,3
 2Th 1,5s
 2K 8,19
 11,30; Ti 1,5 ·
 13,3 · 20,32
 8,25; |
 11,19-27; 13,1; 15,
 22-35; 18,22 G 2,
 11 · 13,1s; 15,40
 15,4; |
 10,45; 1K 16,9
 2K 2,12 Kol 4,3
 Ap 3,8 |
 24; 21,20s

15 Καὶ τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας τ' ἐδίδα-
 σκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι, ἐὰν μὴ περιτιμηθῆτε (τῷ
 ἔθει τῷ Μωϋσέως), οὐ δύνασθε σωθῆναι. 2 γενομένης
 ἡ δὲ στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ
 τῷ Βαρναβᾶ πρὸς αὐτούς, ἔεταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον
 καὶ Βαρναβᾶν καὶ τινὰς ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς
 ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ τ' ἐπε-
 ρὶ τοῦ ζητήματος τούτου. 3 Οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ
 τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τὴν Ὀρε Φοινίκην καὶ Σαμά-

21 Γ† -λιζομενοι ᾠ⁷⁴ A D E H P pc | txt κ^o (*: h. t.) B C Ψ Ω | (τους εν τη πολει D
 (gig) h (sy^p) | F πολλους D | O B D Ω | txt ᾠ⁷⁴ κ A C E Ψ 33. 36. 81. 945. 1175. 1739 al
 • 25 († εἰς την (-A) -ην κ^o A 81 | txt (ᾠ⁷⁴: + τη) κ^o B C D E Ψ Ω | T του κυριου
 κ A C Ψ 33. 81. 326. 614 al vg sy^p-h^o | τ. θεου ᾠ⁷⁴ E gig bo^{ms} | txt B D Ω co | T ευαγ-
 γελιζομενοι αυτοις D (614 pc) sy^h mae • 27 Γ συναξαντες D | (2 3 / 4 5 ᾠ⁷⁴ κ 36.
 104. 453. 614. 945. 1739. 2495 al | ο θ. επ. μετα των ψυχων αυτων D(*) gig | txt A B C
 E Ψ Ω vg
 ¶ 15,1 T(5) των πεπιστευκτων απο της αιρεσεως των Φαρισαιων Ψ 614 pc sy^{hms} |
 (και τω εθ. M. περιπατητε D (sy^p) sa mae • 2 Γουν ᾠ⁷⁴ A E Ω d l vg sy^h | txt κ B
 C D L Ψ 36. 81. 453. 945. 1175. 1739 al gig p | □ ᾠ⁷⁴ E vg bo | (B. συν αυτοις D | φελε-
 γεν γαρ ο Π. μενειν ουτως καθως επιστευσαν διςχυριζομενος· οι δε εληλυθοτες απο
 Ιερουσαλημ παρηγγειλαν αυτοις τω Παυλω και Βαρναβα και τισιν αλλοις αναβαινειν
 D (gig w, sy^{hms} mae) | T ποπας κριθωσιν επ αυτοις D(c) (5 614 pc sy^h) • 3 O ᾠ⁷⁴ A
 E Ω | txt ᾠ⁴⁵ κ B C D Ψ 36. 81. 453. 1175 pc

ρειαν ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφήν τῶν ἐθνῶν καὶ ἐ-
 ποιουν χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς. 4 παραγενό-
 μενοι δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ παρεδέχθησαν ἀπὸ τῆς ἐκ-
 κλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀν-
 ἡγγειλάν τε ὅσα ἵ ο θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν. 5 Ἐξ-
 ἀνέστησαν δὲ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἵρέσεως τῶν Φαρι-
 σαίων πεπιστευκότες ὀλέγοντες ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐ-
 τοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.

6 Συνήχθησάν τε οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι τ'
 ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. 7 Πολλῆς δὲ ζητήσεως γε-
 νομένης τ' ἀναστάς Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἄνδρες
 ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν
 ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ
 ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι. 8 καὶ ὁ
 καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δοῦς τὸ
 πνεῦμα τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν 9 καὶ οὐθὲν διεκρίνειν
 μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν τῇ πίστει καθαρῆς τὰς καρ-
 δίας αὐτῶν. 10 νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν θεὸν ἐπιθεῖναι
 ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν ὃν οὔτε οἱ πατέρες
 ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; 11 ἀλλὰ διὰ τῆς
 χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ τ' πιστεύομεν σωθῆναι καθ'
 ὃν τρόπον κακέειπεν. 12 Ἐσίγησεν δὲ πάντῳ τῷ πλη-
 θος καὶ ἤκουον Βαρναβᾶ καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα
 ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι'
 αὐτῶν. 13 Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκω-

4 Γ† Ιεροσολυμα ᾠ^{45.74} A B Ψ 81. 614. 1175. 2495 pc gig vg | txt κ C D E Ω | F απεδ-
 E Ω | υπεδ- 36. 453 pc | απεδ- μεγαλωσ C (D^o) 6. 614. 1704 pc sy^h sa | παρεδοθησαν
 μεγαω (!) D^o | txt ᾠ⁷⁴ κ A B Ψ 33. 81. 326. 1175 pc | Γ† υπο ᾠ⁷⁴ κ A D E Ψ Ω | txt B C
 36. 453. 1175 pc | 5 ᾠ⁴⁵ D 33. 614. 945 pc gig • 5 Γ οι δε παραγγειλαντες αυτοις ανα-
 βαειναι προς τους πρεσβυτερους εξανεστησαν λεγοντες τινες et O D (sy^{hms}) • 6 Γ
 δε κ A D E Ω gig sy | txt ᾠ⁷⁴ B C Ψ 33. 81. 1175. 2495 pc vg | T συν τω πληθει 614 pc
 sy^h | F ζητηματος E 614 pc gig sy^h • 7 T(15,2) τω Παυλω και τω Βαρναβα προς
 αυτους εταξαν αναβαινειν Παυλον και Βαρναβαν και τινα [αλλους εξ αυτων προς]
 τους αποστολους και πρεσβυτερους γεν[ομενης ᾠ⁴⁵(νιδ) | F ανεστησεν τω πνευματι Π.
 και D^o (614 sy^{hms}) | | Γ ο θ. εν ημ- εξελ- (5 D^o) E (5 Ψ) Ω (lat) sy^h | ημ- ο θ. εξελ- D^o
 614 pc | ο θ. εξελ- 189 pc sy^p sa | txt ᾠ⁷⁴ κ A B C 33. 36. 81. 945. 1175. 1739 al bo; Ir^{lat}
 • 8 T αυτοις C E (Ψ) Ω | Ir^{lat} | επ αυτοις D | txt ᾠ⁷⁴ κ A B 33. 81. 1175 pc • 9 Γ
 -δεν ᾠ⁷⁴ κ A C D E Ψ Ω | txt B H L P 323. 1241. 2495 al | F διεκριναμεν ᾠ⁷⁴ • 11 T
 Χριστου C D Ψ 33. 36. 453. 945. 1175. 1739 pc it sy^p bo^{pt}; Ir^{lat} | txt κ A B E Ω vgst sy^h
 sa bo^{pt} • 12 F συγκρατιθεμενων δε των πρεσβυτερων τοις υπο του Πητρου ειρη-
 μενοι εσιγ. D (l) sy^h • 13 Γ αναστας Ι. ειπεν D sy^p

21
 12; 14,27; 21,19
 Jdth 8,26 |
 11
 11,2

21

10,1-11,15

10,451

1,24

11,17; 11,12 R
10,12Ex 17,2 · 28 G 5,1
Mt 23,4

G 2,15s E 2,5,8

41 c 13,14

5,121 R 15,19 ·
10,451

12,171 G 2,9

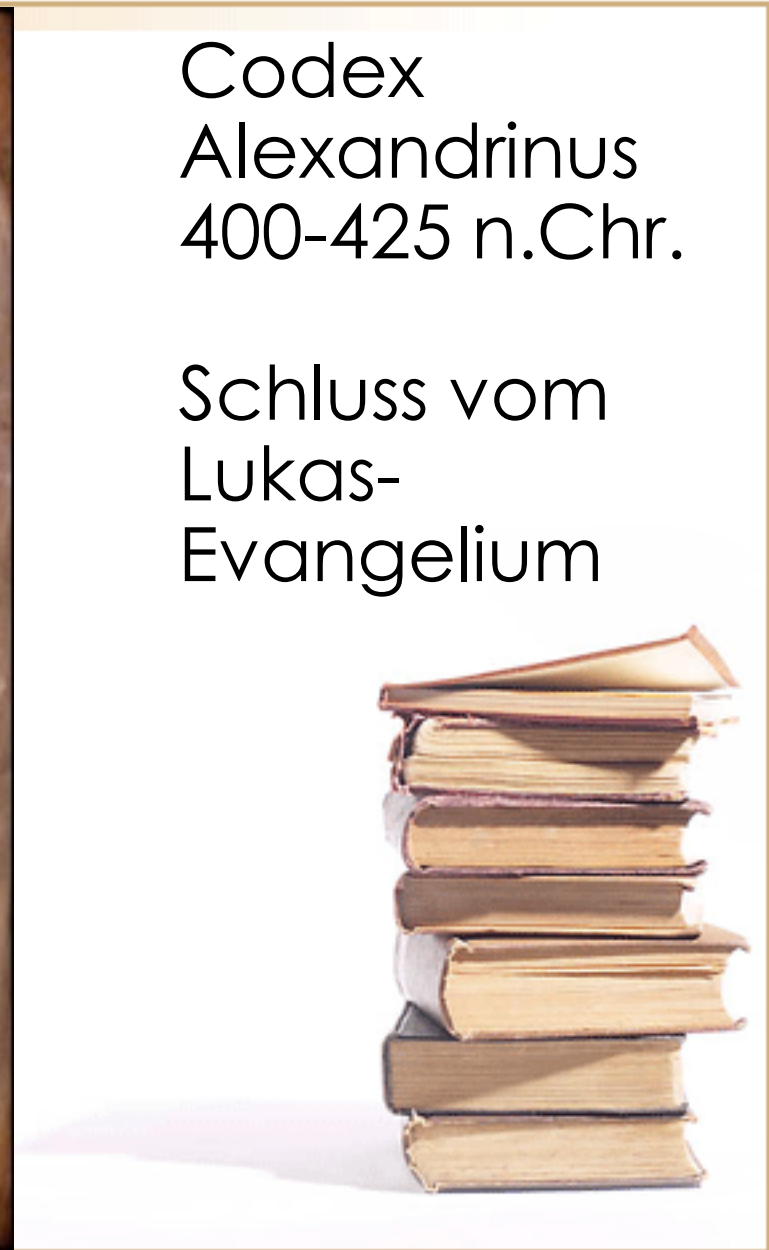
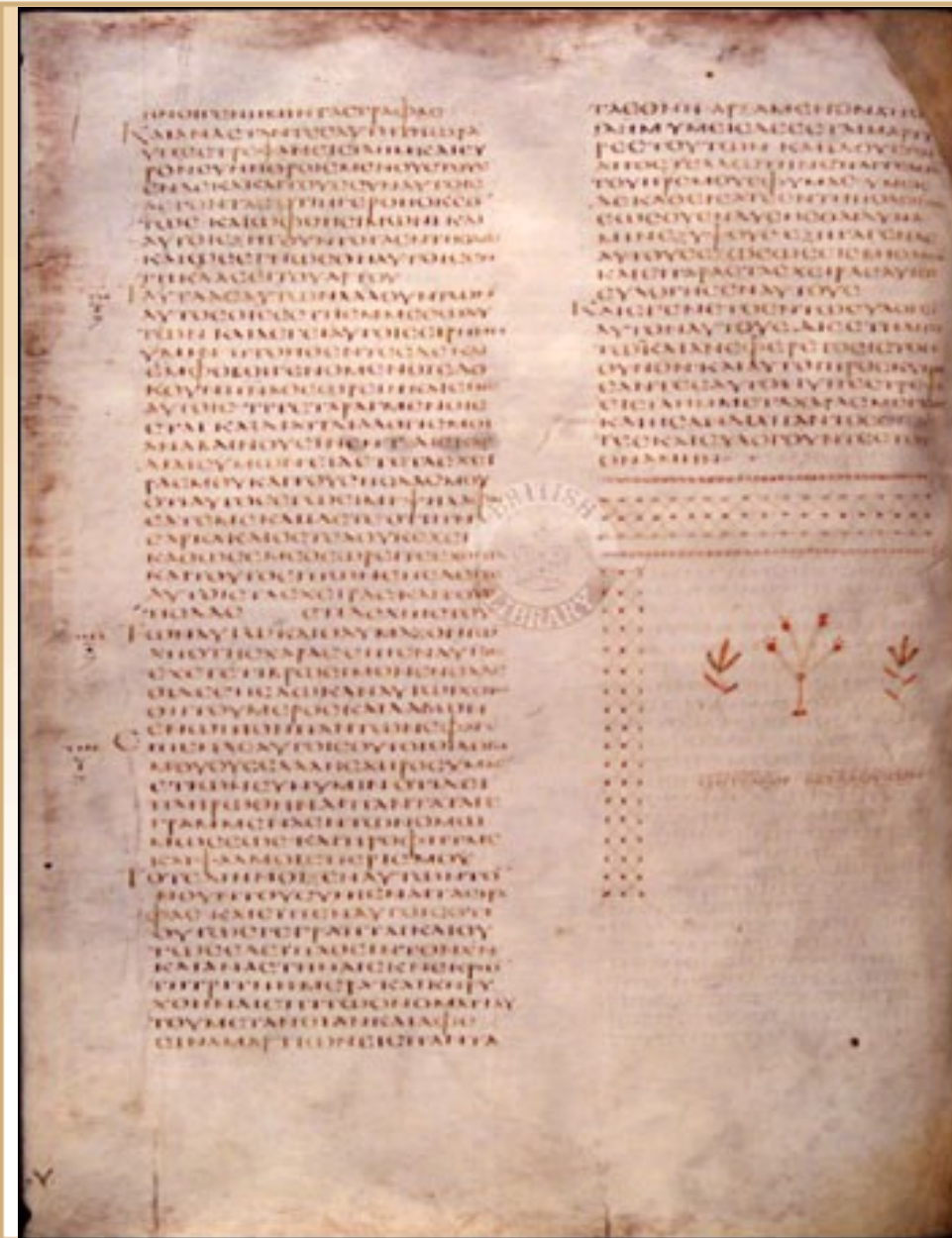
Den Text des Neuen Testaments kann man nicht in Frage stellen, selbst wenn man seinen Inhalt ablehnt.

- Wieso gehören gerade diese Schriften zum Neuen Testament?
- Was sagt das Neue Testament selbst dazu?

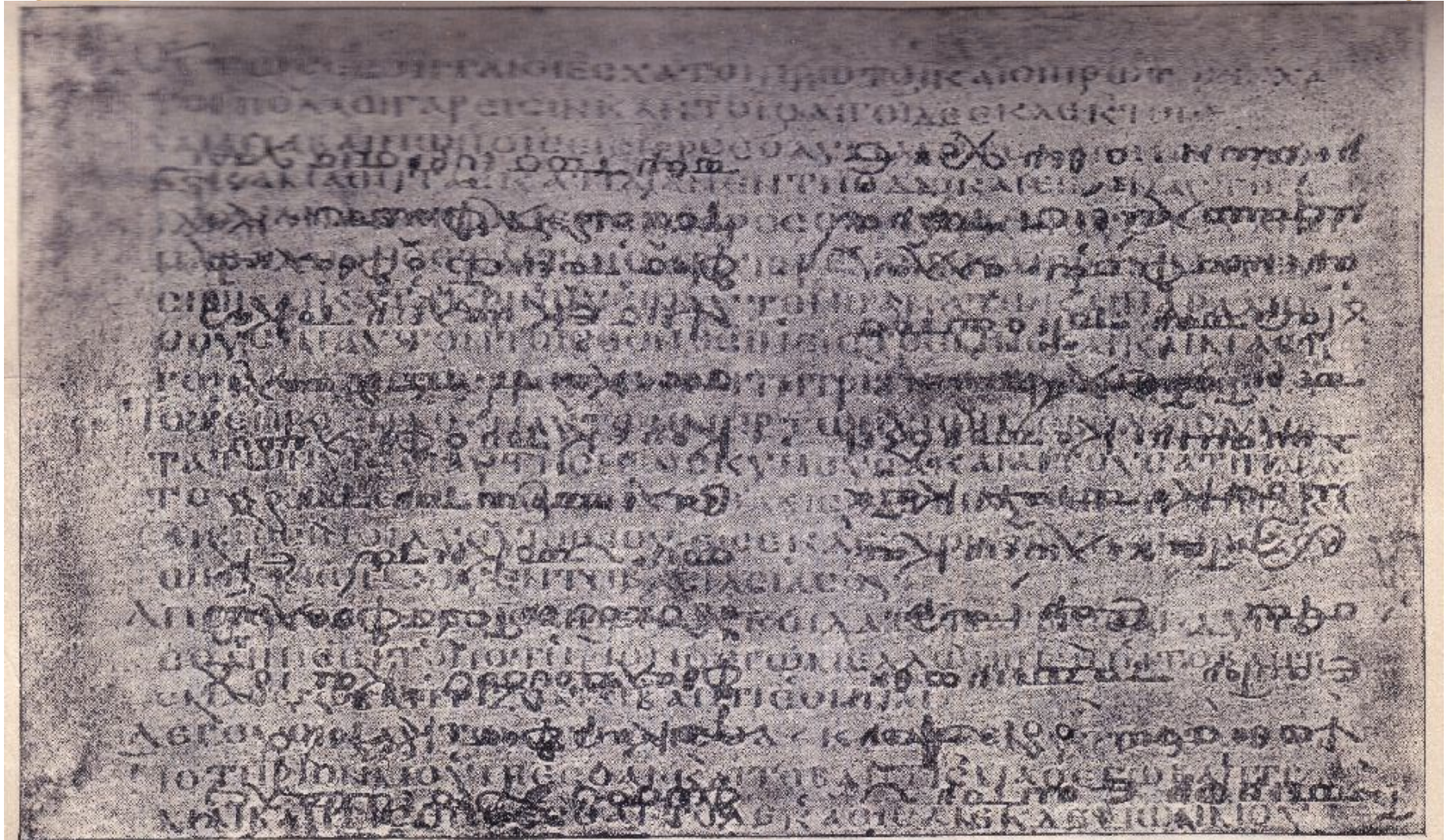

Codex Alexandrinus 400-425 n.Chr.

Schluss vom Lukas- Evangelium

Codex Ephraemi („C“) um 450 n.Chr.

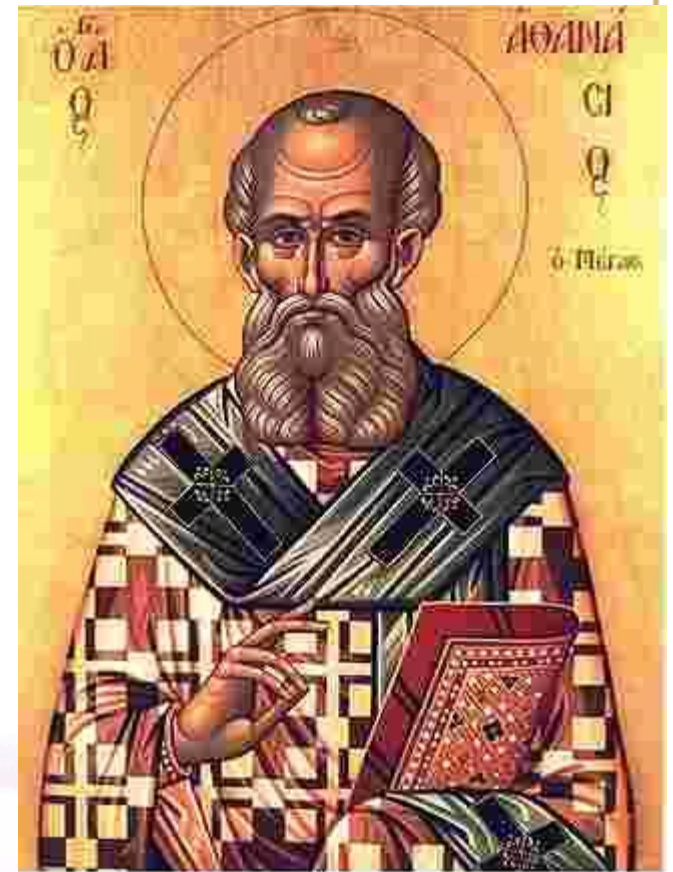

Codex Sinaiticus um 340 n.Chr.

Der Osterbrief des Athanasius

„Dies sind die
Quellen des Heils ...
geht nicht zu, dass
jemand von ihnen
wegnehme oder
hinzufüge.“

Der Kanon des NT

- Wurde nie durch ein Konzil oder eine Synode festgelegt
- Hat niemals Streit verursacht
- Stand schon im zweiten Jahrhundert in seinen Grundzügen fest
- Enthielt einige Schriften von vorübergehender Kanonizität

Kriterien für die Kanonizität einer Schrift

- Sie musste von einem Apostel oder Apostelschüler stammen
- Sie musste eine hohe Qualität haben
- Sie musste Autorität besitzen und ihre Wirksamkeit im Leben von Menschen beweisen

Das Phänomen des Kanon

- Die Gemeinden verwarfen gerade die Schriften, die ihren vom Neuen Testament abweichenden Lehren entgegenkamen
- Es ist aus der Kanongeschichte kein einziger Fall bekannt, wo ein wirklich apostolisches Buch als nicht-kanonisch verworfen wurde

Was sagt das Neue Testament über sich selbst?

- Es nennt seine Verfasser mit Namen
- Diese Männer waren überzeugt, Heilige Schrift(en) zu schreiben
- Sie stellten Schriften ihrer Mitbrüder den Heiligen Schriften des Alten Testaments gleich

Alle Verfasser waren überzeugt, dass Gott sie bei der Niederschrift leitete, sodass sie Worte Gottes weitergaben

- 2. Petrus 1,16.21
 - Wir haben uns keineswegs auf Mythen oder frei erfundene Geschichten gestützt, als wir euch von der Macht unseres Herrn Jesus Christus und seinem Wiederkommen erzählten. Nein, wir haben seine herrliche Größe mit eigenen Augen gesehen.
 - Diese Menschen wurden vielmehr vom Heiligen Geist gedrängt, das zu sagen, was Gott ihnen aufgetragen hatte.

Alle Verfasser waren überzeugt, dass Gott sie bei der Niederschrift leitete, sodass sie Worte Gottes weitergaben

- 2. Timotheus 3,16
 - Die ganze Schrift ist von Gottes Geist gegeben und von ihm erfüllt.

Zusammenfassung

- Das Neue Testament ist mit seinen 27 Büchern der Bericht von einem neuen Handeln Gottes mit den Menschen durch seinen Sohn Jesus Christus, den Messias Israels.
- Seine Botschaft: Jesus Christus starb wegen der Schuld, die jeder Mensch auf sich geladen hat. Wer deshalb an ihn glaubt, wird nicht zugrunde gehen, sondern das ewige Leben haben.

